

УДК 316.4

DOI: 10.35432/tisb292023289681

СТРАТЕГІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОГО СВІТУ

Кучерук Катерина Володимирівна

здобувач

Інститут публічної служби та управління

Національний університет «Одеська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0005-0064-0416>

В умовах посткризового світу соціальний захист населення є особливо важливим завданням для держав та їх органів влади. За останні роки Україна стала свідком важких випробувань, зокрема, повномасштабної війни, економічної нестабільності, кризи довіри до державних інституцій та пандемії COVID-19. Зважаючи на збройну агресію проти України та її наслідки, питання соціального захисту стає особливо важливим для наших громадян та одним з найбільш актуальних і складних викликів для публічного управління.

Одна з основних проблем полягає в тому, що війна суттєво погіршує економічну ситуацію в країні, що призводить до зменшення соціального захисту та погіршення якості життя громадян. А саме значно збільшуються витрати на оборону і військові дії, що призводить до зменшення бюджетних видатків на соціальний захист, охорону здоров'я та освіту. Негативним впливом на економіку країни є зменшення інвестицій, зниження виробництва та експорту, зниження рівня зайнятості та збільшення безробіття, збільшення міграції населення, зокрема внутрішньої та зовнішньої. Це призводить до зниження доходів населення та зменшення їхньої здатності до самостійного забезпечення своїх потреб, зменшення рівня доступу до соціальних послуг та погіршення їх якості.

В Україні є досить багато програм спрямованих на соціальний захист населення, проте реалізація їх та ефективність часто залишаються недостатніми, що може бути пов'язано з обмеженим фінансуванням, незадовільним контролем за розподілом та використанням коштів, а також з відсутністю ефективних механізмів контролю за реалізацією програм. Наприклад, багато пенсіонерів отримують дуже низькі пенсії, тому що обсяги виплат залежать від мінімальної заробітної плати, яка в Україні є досить низькою порівняно з іншими країнами. Також важливим аспектом є корупційний фактор, який часто заважає ефективному впровадженню програм соціального захисту.

Ще однією проблемою є недостатня координація дій між різними органами влади та громадськими організаціями в сфері соціального захисту. Оскільки в умовах кризи, потреби громадян у соціальній підтримці збільшуються, але в той же час, кошти на ці потреби обмежені. Це може призводити до дублювання зусиль та недостатнього покриття потреб населення, особливо у зоні бойових дій.

Також важливою є проблема в сфері соціального захисту, яка полягає у відсутності або недостатності необхідних матеріально-технічних ресурсів, техніки та обладнання, а також відповідних приміщень для надання соціальних послуг. Ця проблема стає особливо гострою в умовах посткризового світу, коли зростає потреба у соціальній підтримці населення, а економічні обмеження змушують зменшувати виділені на це кошти.

Відсутність необхідної інфраструктури може призвести до того, що деякі групи населення не зможуть отримати необхідну допомогу та підтримку, що загрожує їх життю та здоров'ю. Крім того, це може вплинути на якість наданих соціальних послуг.

У таких умовах важливо розробляти стратегії та плани дій, які дозволяють забезпечити ефективний соціальний захист населення. При розробці стратегій треба враховувати важливість забезпечення соціальної справедливості та рівності, зокрема, у забезпеченні доступу до соціальних послуг для вразливих категорій населення, таких як люди з інвалідністю, пенсіонери та малозабезпечені громадяни, особливо діти, які залишились без батьківського піклування.

Стратегії публічного управління для вирішення питань соціального захисту повинні включати декілька важливих аспектів:

1. Підвищення ефективності програм соціального захисту: необхідно переглянути існуючі програми соціального захисту та оцінити їх ефективність. Необхідно забезпечити максимально можливу підтримку людей, які постраждали внаслідок війни, а також визначити нові напрямки для розвитку програм соціального захисту з огляду на сучасні виклики. Це може включати навчання працівників соціальної сфери новітнім технологіям, впровадження інновацій, соціальне підприємництво. Для цього необхідно також залучати громадськість до розробки та впровадження програм соціального захисту, що дозволить враховувати потреби та інтереси населення. Використання сучасних технологій, таких як інформаційні системи та програмні засоби, може допомогти автоматизувати процеси розробки та впровадження програм соціального захисту, що зменшує ризик помилок та сприяє підвищенню їх ефективності. Важливим аспектом є підтримка економічного зростання та розвитку, які можуть бути досягнуті за допомогою інвестицій у суспільно корисні проекти та заходи з підтримки бізнесу.

2. Посилення міжсекторного партнерства: під час війни важливо залучати не тільки державні, але й громадські та приватні ресурси для підтримки соціального захисту. Залучення громадських та приватних ресурсів може стати доповненням до зусиль державних органів у забезпеченні соціального захисту населення в умовах війни. Громадські організації можуть допомогти з мобілізацією волонтерів, забезпеченням матеріальної допомоги та психологічною підтримкою для людей, які потерпають від війни. Приватний сектор може забезпечити необхідну матеріальну допомогу та фінансування різних соціальних програм.

3. Посилення місцевого управління: місцеві органи влади мають більше можливостей визначати пріоритети та ефективно використовувати ресурси для підтримки соціального захисту в умовах війни. Необхідно забезпечити належний рівень фінансування місцевих програм соціального захисту та забезпечити їх ефективне виконання. Місцеві органи влади можуть використовувати різноманітні джерела фінансування, такі як державні асигнування, місцеві податки та збори, міжнародну технічну допомогу та пожертвування від громадськості. Окрім того, для успішного розвитку місцевого управління необхідно розвивати системи навчання та підготовки для місцевих службовців, щоб забезпечити їх здатність ефективно керувати соціальними програмами та розвивати партнерські відносини з громадськими організаціями та приватним сектором.

4. Забезпечення доступу до інформації та взаємодії з громадою: важливо забезпечити доступність та зрозумілість інформації про програми соціального захисту для громади. Залучення громадськості є важливою складовою для вирішення проблем, пов'язаних з соціальним захистом. Одним зі шляхів залучення громадськості є створення спеціальних платформ для діалогу між державними установами та громадськістю. Такі платформи можуть бути організовані у формі громадських рад, дискусійних клубів, форумів тощо. Другим шляхом залучення громадськості є створення відкритих даних та інформації про роботу державних установ в галузі соціального захисту. Третім шляхом залучення громадськості є проведення соціальних проектів та ініціатив, спрямованих на поліпшення умов життя та соціального захисту населення. Наприклад, це можуть бути проекти з підтримки малозабезпечених сімей, ініціативи зі збору коштів на лікування хворих дітей, благодійні акції тощо. Ще одним шляхом залучення громадськості є підвищення рівня освіти

та свідомості населення про питання соціального захисту. Це може бути досягнуто шляхом проведення інформаційних кампаній, тренінгів, семінарів та інших заходів.

5. Введення служби соціальних інспекторів та індивідуальний підхід можуть бути ефективними шляхами вирішення проблем у сфері соціального захисту в Україні. Служба соціальних інспекторів має виконувати функції контролю за наданням соціальних послуг та допомоги, а також захисту прав та інтересів громадян, які отримують соціальну допомогу. Індивідуальний підхід передбачає оцінку потреб і можливостей кожної окремої людини з урахуванням її особистих умов і ситуації. Ідея введення служби соціальних інспекторів може стати одним зі шляхів вирішення проблеми недостатньої уваги до соціального захисту населення. Проте, важливо не тільки введення нових служб та законодавчих змін, але й належне фінансування та компетентність працівників цих служб.

Узагальнюючи, можна сказати, що підвищення рівня соціального захисту в умовах посткризового світу потребує комплексного підходу, який базується на взаємодії державних, громадських та приватних ресурсів та впровадження інноваційних підходів до соціальної підтримки населення.

Для забезпечення ефективного підвищення рівня соціального захисту необхідно розвивати систему соціальної політики, спрямовуючи зусилля на розвиток різних форм соціальної підтримки, зокрема, розвиток медичної допомоги, освіти, соціальних послуг, програм підтримки трудової зайнятості та соціального житла.

Важливо створити ефективну систему соціального захисту, яка буде забезпечувати доступ до необхідних послуг та ресурсів для всіх верств населення, зокрема для найбільш уразливих груп. Ключовими складовими такої системи має бути управління ризиками та підвищення рівня готовності до кризових ситуацій.

Список літератури

1. Луценко Ю.В. «Публічне управління соціальною політикою в умовах посткризового розвитку». Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Економічні науки, 2021, № 1, с. 23-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmn_ekon_2021_1_5
2. Мелешко Л.В. Руденко О.М., Тарасенко В.С. (2020). Посткризове управління соціальними процесами в Україні. Бізнес Інформ, 2020, № 9, с.96-100.
3. Сітало Л.В., Ігнатова М.О. «Стратегії підвищення рівня соціального захисту населення в умовах кризи». Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка, 2019, № 203, с. 9-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNUTSh_2019_203_2
4. Сиротюк М.О. «Оцінка ефективності заходів державного соціального захисту населення в умовах посткризового відновлення економіки». Економіка і прогнозування, 2020, № 4, с. 63-78.
5. Чорна І.В. «Публічне управління соціальними ризиками в умовах посткризового розвитку». Актуальні проблеми економіки, 2021, № 3, с. 136-140.
6. Станішевська Ю.В. «Стратегії підвищення соціального захисту населення в умовах посткризового розвитку країни». Соціально-економічні проблеми і держава, 2022, № 1, с. 45-50.